

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΣΙΜΙΣΚΗ & ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ ΓΩΝΙΑ ΤΗΛ: 270727-222594
ΑΡΤΑΚΗΣ 12 - Κ. ΤΟΥΜΠΙΑ ΤΗΛ: 919113-949422

ΕΠΩΝΥΜΟ:.....

ΟΝΟΜΑ: .....

ΤΜΗΜΑ: .....

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: .....

Έκθεση Β' Λυκείου 22/1/2017

Τέχνη και Κωμωδία

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχουν γίνει πολλές προσπάθειες από αξιόλογους φιλόσοφους, όπως ο Νίτσε ή ο Κάντ, να οριστεί το κωμικό, η κωμωδία και η **διαφορά** της από την τραγωδία και το γέλιο. Οι ορισμοί αυτοί παρόλο που διαφέρουν μεταξύ τους παρουσιάζουν πολλά κοινά σημεία. Η κωμωδία είναι μία μίμηση των πιο συνηθισμένων ανθρώπων, όχι όμως σε όλα τους τα *ελαττώματα*, αλλά σε ένα, στο κωμικό. Το κωμικό δηλαδή, είναι ένα λάθος και μια ασχήμια, **ανώδυνη** και αβλαβής. Προκαλείται όταν μια έντονη προσδοκία μας ξαφνικά διαψεύδεται. Η διάψευση αφορά ένα αντικείμενο που δεν μας ενδιαφέρει σοβαρά, γιατί διαφορετικά προκαλείται θλίψη και όχι ευθυμία. Στοιχείο κωμικό όμως μπορεί να αποτελέσει και κάτι μικρό και ασήμαντο, όταν του προβάλλουμε την αξίωση ότι είναι κάτι μεγάλο και γεμάτο σημασία. Ξαφνικά και απρόοπτα *αποκαλύπτεται* αυτό που πραγματικά είναι. Η διάψευση αυτή προκαλεί το γέλιο. Το κωμικό δεν έχει μόνο ως αντικείμενο τη σάτιρα και τα αστεία θέματα, αλλά και πένθιμα, ώστε να **αφαιρεθεί** κάπως το βάρος της καταθλίψεως από ένα θλιβερό γεγονός και να δειχθεί μια καλοκάγαθη διάθεση παρήγορης συμπόνιας στους θλιμμένους και στους πονεμένους.

Η διαφορά της κωμωδίας από την τραγωδία είναι ότι η τραγωδία θέλει να αναπαριστά τους ανθρώπους καλύτερους, ενώ η κωμωδία προβάλλει περισσότερο τα ελαττώματα τους προκαλώντας το γέλιο. Στον ελληνικό κινηματογράφο η μετεμφυλιακή κωμωδία συνέβαλε με το παραπάνω και ποικιλότητα, ώστε πολλά δράματα να μετατραπούν σε κωμωδίες και εν τέλει να γίνουν ανεκτά. Το κωμικό του παλιού ελληνικού κινηματογράφου ήταν γκροτέσκο στον πυρήνα του. Όσα όμως περιέβαλαν αυτόν τον πυρήνα ήταν τα στοιχεία που πλησιάζουν και στο κωμικό με σημασία. Η ελληνική κωμωδία καλλιέργησε το είδος της φάρσας, ενώ της σάτιρας λιγότερο. Η θεματολογία των περισσότερων θεατρικών έργων, σε γενικές γραμμές για να λειτουργήσει χρειάζεται δύο πράγματα. Έναν ήρωα που βρίσκεται σε δυσαρμονία με το περιβάλλον του και μία παρεξήγηση για να ενεργοποιήσει τη σύγκρουση. Η δυσαρμονία οφείλεται τις περισσότερες φορές σε κάποια *ιδιοτυπία* του χαρακτήρα, κάποιο εμφανές ελάττωμα (ο ήρωας λόγου χάρη είναι τσιγκούνης, ζηλιάρης, γκρινιάρης, προληπτικός) ή σε μία κοινωνική **οπισθοδρομικότητα** (γάμος ανύπαντρης αδερφής, τήρηση βεντέτας, οπισθοδρομικοί γονείς κ.τ.λ.), πράγμα που η ελληνική κωμωδία ακολούθησε πιστά.

Ένας άλλος τρόπος για να προκαλέσει κανείς το γέλιο είναι η σάτιρα. Η σάτιρα από την μια μεριά ξεσκεπάζει την **ανοησία** και από την άλλη καυτηριάζει το κακό. Κυμαίνεται ανάμεσα στο ελαφρό και στο σοβαρό, στο εντελώς ασήμαντο και στο βαριά δασκαλιστικό. Χαρακτηριστικό είδος σάτιρας αποτελεί ο Καραγκιόζης. Μέσα στα πλαίσια της σάτιρας εντάσσεται και η γελοιογραφία. Η γελοιογραφία είναι η τέχνη της παραμόρφωσης των χαρακτηριστικών ενός προσώπου με σκοπό τον κριτικό σχολιασμό. Είναι μία παρέμβαση στην πολιτική και κοινωνική καθημερινότητα που καυτηριάζει και διακωμωδεί ένα θεσμό, μια εποχή, ένα γεγονός. Η γελοιογραφία είναι ένα αποτέλεσμα του συνδυασμού της λεζάντας

με το σκίτσο, πολλοί όμως γελοιογράφοι βασίζονται περισσότερο στο σκίτσο και λιγότερο στη λεζάντα ή και το αντίστροφο.

Ένα ιδιαίτερο είδος της λογοτεχνίας που προκαλεί το γέλιο είναι το ευθυμογράφημα. Πρόκειται για ένα χιουμοριστικό γραπτό είδος, άλλοτε απλό, έξυπνο, ευχάριστο, χωρίς ιδιαίτερες αξιώσεις περιεχομένου και ύφους και άλλοτε με αληθινή λογοτεχνική αξία.

Από την σύντομη επισκόπηση των τρόπων με τους οποίους προκαλείται το γέλιο, άλλοτε βλέποντας ένα κινηματογραφικό ή θεατρικό έργο και άλλοτε διαβάζοντας ένα ευθυμογράφημα ή μια γελοιογραφία μπορούμε όλοι να αναπαράγουμε την αίσθηση που μας προκάλεσε και να αποτυπώσουμε τη σημασία του. Δεν είναι μόνο ότι το «γέλιο ομορφαίνει τη ζωή», όπως λέει ο λαός. Πολύ περισσότερο απ' αυτό μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι **το γέλιο οξύνει το πνεύμα, διευρύνει τις αισθήσεις, αμβλύνει τα πάθη και τις εντάσεις της καθημερινότητας, διακωμωδεί και τελικά μειώνει το «κακό»**. Αυτή είναι και η κοινωνική σημασία του γέλιου, γιατί το γέλιο και το κωμικό δεν είναι παρά μια φιλοσοφική θεώρηση της ζωής.

(Διασκευασμένο κείμενο) Νικολουτσόπουλος Δημήτρης

Ερωτήσεις

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 90- 110 λέξεις.

(20 μονάδες)

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων την παρακάτω περίοδο λόγου: «το γέλιο αμβλύνει τα πάθη και τις εντάσεις της καθημερινότητας, διακωμωδεί και τελικά μειώνει το κακό».

(10 μονάδες)

B2. Στην παρακάτω πρόταση να εντοπίσετε και να δικαιολογήσετε τη σύνταξη, καθώς και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της:

«Το γέλιο οξύνει το πνεύμα και διευρύνει τις αισθήσεις».

(5 μονάδες)

B3. Να βρείτε και να αναλύσετε τον τρόπο ανάπτυξης στην τέταρτη παράγραφο («Ένα ιδιαίτερο ... αξία»).

(5 μονάδες)

B4. Να δώσετε συνώνυμα στις παρακάτω λέξεις: προσπάθειες, ελαττώματα, αποκαλύπτεται, ιδιοτυπία, αμβλύνει

(5 μονάδες)

B5. Να δώσετε αντώνυμα στις παρακάτω λέξεις: διαφορά, ανώδυνη, αφαιρεθεί, οπισθοδρομικότητα, ανοησία

(5 μονάδες)

Γ. Σε ένα άρθρο 450-500 περίπου λέξεων να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τους λόγους απομάκρυνσης του ανθρώπου από την τέχνη και να παρουσιάσετε τρόπους επανασύνδεσης ανθρώπου και τέχνης.

(50 μονάδες)